ਸੰਜੇ ਤਿਵਾੜੀ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ & ਏ.ਐਨ.ਆਰ.

(2020 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 869)

16 ਦਸੰਬਰ, 2020

[ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ ਅਤੇ

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1973:

ਐੱਸ.482 - ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ - ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ। 420, 467, 468, 471, 477ਏ ਅਤੇ 120ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਐੱਸ. 13(1) ਆਰ/ਡਬਲਯੂ. ਐੱਸ. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੇ 13(2) - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ - ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ (ਵਕੀਲ) ਕੋਲ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ - ਇਸਲਈ, ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਯੂ. 482 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਆਯੋਜਤ: 1. ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੰਚਾਲਿਤ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 11][970-ਐਫ-ਜੀ]

2.1 ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ

ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨੰ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨਾ ਕਿ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਲਈ।[ਪਰਾਸ 11 ਅਤੇ 14][970- ਐੱਚ; 971-ਏ-ਸੀ; 973-ਏ]

2.2 ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਢੰਗ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕੋਲ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ। ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 15 ਅਤੇ 16] [973-ਸੀ-ਡੀ]

ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1993) 1

ਐਸਸੀਸੀ 756 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

3. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ। [ਪੈਰਾ 16][973-ਈ]

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

(1993) 1 ਐਸਸੀਸੀ 756 ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 869.

2020 ਦੇ 482 ਨੰਬਰ 13465 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.09.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼ਰਨ ਠਾਕੁਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਅਜੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਰੋਹਿਤ ਕੇ. ਸਿੰਘ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਨੇਹਾ ਰਵੀ ਅਈਅਰ, ਐਡਵ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦੁਆਰਾ 09.09.2020 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 420,467,468,471,477 ਏ&120ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1) ਸੀ/ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 02/2006, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ, ਲਖਨਊ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੈ ਜੋ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ 13(2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਐਕਟ,1988। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇੱਕ ਆਰ.ਕੇ. ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਚੌਧਰੀ। 2005 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 45047 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 22.08.2005 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਰ.ਕੇ. ਚੌਧਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। 08.12.2005 ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ, ਯੂ.ਪੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰ.02/2006 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2006 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 572 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੱਤਰ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ 08.12.2005 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 31.12.2006 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 35628/2013 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 04.07.2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2005 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 45047 ਨੂੰ 29.01.2020 ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 23.05.2020 ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਏ/ਸੀ), ਕੋਰਟ ਨੰਬਰ 5, ਗੋਰਖਪੁਰ, ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੰ.2 ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. 04.08.2020 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰ.520/2020 ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ:

> "6. ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਲਈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

4. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 09.01.2006 ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਚਾਲਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਰੀਬ 14 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤ 09.09.2020 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

> "2020 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 520 ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, "ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਸੰਜੈ ਤਿਵਾਰੀ" ਧਾਰਾ 420, 467, 468, 471, 477 ਏ & 120 ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) ਸੀ/ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 2006 ਦੇ ਕੇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 02 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, 1988, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੁਰਸੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰਾਬੰਕੀ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਟ, ਕੋਰਟ ਨੰਬਰ 5, ਗੋਰਖਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।
>
> ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
>
> ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਲੋੜੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੇ। ਪਾਰਟੀਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ| ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜੋ ਕਿ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਵਜੋਂ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

6. ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੋਕੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਤੱਥ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 29.01.2020 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 15.06.2020 ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 45047/2005 ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹਾਲੀ/ਵਾਪਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

7. ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ 03.11.2020 ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 09.12.2020 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਸੀ।

9. ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

10. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 2020 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 520 23.05.2020 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ 02/2006 ਵਿਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ

11. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। . ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 482

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨੰ. ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

12. ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1993) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 756. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ 14 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1947 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, 05.02.1990 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

> “ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ, ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮਰੱਥ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਵਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ/ਉਚਿਤ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਰਸਪਰਤਾ ਲਈ ਭਰੋਸੇ ਦੁਆਰਾ ”

13. ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 397/482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ।

"26. ਭਾਵੇਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਘੋਖਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਸਵਾਲ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕੰਮ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ। ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਲਈ ਨਹੀਂ।

"27. ਅਸੀਂ, ਕੇਸ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ:

1. ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਕੋਲ ਅਨੁਛੇਦ 51ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਸਟੈਂਡ (ਏ) ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੱਤਰ/ਬੇਨਤੀ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ 5.2. । (ਬੀ) ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਦੇ 18.8.90 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ 22.1.90 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ

....

28. ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ 19.12.90 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "

14. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਲਈ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼।

15. ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕੋਲ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਕਿ 09.09.2020 ਦੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਅਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

16. ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, 09.09.2020 ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1988 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE